

Niekedy je lepšie byť mŕtvu

STEPHEN KING

CYNTORYN
ZVIERATIEK

IKAR

STEPHEN KING

CYNTORYN ZVIERATIEK

Preložil Alojz Keníž

Stephen King
PET SEMATARY

Copyright © 1983 by Stephen King
All rights reserved.

Translation © 2019 by Alojz Keníž
Jacket design © 2019 by Emil Křížka
Slovak edition © 2019 by IKAR, a.s.

ISBN 978-80-551-6935-4

Uvediem niekoľko osôb, ktoré napísali knihy o tom, čo robili a prečo to robili:

John Dean, Henry Kissinger, Adolf Hitler, Caryl Chessman, Jeb Magruder, Napoleon, Talleyrand, Disraeli, Robert Zimmerman, tiež známy ako Bob Dylan, Locke, Charlton Heston, Errol Flynn, Ajatolláh Chomejní, Gándhí, Charles Olson, Charles Colson, Viktoriánsky džentlmen, Dr. X.

Mnoho ľudí verí, že Boh napísal Knihu alebo Knihy, kde aspoň čiastočne rozpráva o tom, čo urobil a prečo. Spravil všetko tak, ako uvádza, a keďže mnohí veria aj tomu, že ľudské bytosti sú stvorené na obraz Boží, tak aj jeho možno považovať za človeka... alebo lepšie za Človeka. Uvediem niekoľko ľudí, ktorí nenapísali knihy o tom, čo robili a čo videli:

Človek, ktorý pochoval Hitlera, Človek, ktorý pitval Johna Wilkesa Bootha, Človek, ktorý balzamoval Elvisa Presleyho, Človek, ktorý balzamoval – podľa väčšiny majiteľov pohrebných ústavov zle – pápeža Jána XXIII. Takmer štyridsať majiteľov pohrebných ústavov, ktorí čistili Jonestown, odnášali plastové vrecia s mŕtvolami, napichovali papierové poháre zahrotenými tyčami, aké nosia smetiari v mestských parkoch, odháňali muchy. Človek, ktorý spolnil Williama Holdena, Človek, ktorý do zlata uložil telo Alexandra Veľkého, aby nezhnulo, ľudia, ktorí mumifikovali faraónov.

Smrť je záhada a pohreb tajomstvo.

Venujem Kirbymu McCauleymu

ÚVOD

Stephen King

Keď sa ma ľudia pýtajú (čo sa mi stáva často), ktorú svoju knihu považujem za najstrašidelnejšiu, odpovedám veľmi ľahko a bez zaváhania: *Cyntoryn zvieratiek*. Možno čitateľov nedesí najviac – na základe listov odhadujem, že tento prívlastok si pravdepodobne vyslúžilo *Žiarenie* –, ale nervové zakončenie strachu je tak ako nervové zakončenie smiechu u rozličných ľudí umiestnené na rozličných miestach. Viem len to, že *Cyntoryn zvieratiek* som odložil do zásuvky s vedomím, že som zrejme zašiel príďaleko. Časom sa ukázalo, že to tak nie je, aspoň z hľadiska toho, čo verejnosť prijme, ale celkom isto som zašiel príďaleko v osobných pocitoch.

Vyjadrím sa jednoducho: vydesilo ma, čo som napísal a k akým záverom som dospel. Už predtým som vyrozprával príbeh o tom, ako kniha vznikla, ale teraz si myslím, že to viem porozprávať znovu: posledný raz platí.

Na konci sedemdesiatych rokoch ma pozvali, aby som rok strávil na svojej alma mater, na Univerzite v Maine, ako spisovateľ na stáži a zároveň prednášal o fantastickej literatúre (poznámky z prednášok vytvorili kostru knihy *Svet hororu*, vyšla o rok či dva neskôr). S manželkou sme si prenajali dom v Orringtone, asi dvadsať kilometrov od univerzitného areálu. Prekrásnu vilu v krásnej vidieckej štvrti Mainu. Jediný problém nám spôsobovala cesta, pri ktorej sme bý-

vali. Vyznačovala sa rušnou premávkou vrátane ťažkých kamióňov z neďalekej chemickej továrne.

Na druhej strane cesty vlastnil obchod Julio De Sanctis a hneď po príchode ma upozornil, aby sme si s manželkou dávali veľký pozor na svoje deti a na zvieracích miláčikov, ak ich deti majú. „Tá cesta ich už skántrila veľa,“ vyjadril sa Julio a táto veta si našla cestu aj do príbehu. A dôkaz o tom, koľko zvierat cesta skántrila, sa nachádzal v lese za naším prenajatým domom. Chodník viedol po príľahlom poli k malému cintorínu zvieratiek v lese. Na strome pred týmto čarovným, no trochu provizórnym pohrebiskom visela tabuľka s nápisom CYNATORYN ZVIERATIEK. Toto slovné spojenie sa nielenže do knihy dostalo, ale sa stalo jej názvom. Pochovali tu psy a mačky, niekoľko vtákov a dokonca aj kozu.

Naša dcéra mala v tom čase asi osem rokov a starala sa o mačku, volala sa Micka, a krátko po tom, ako sme sa do Oringtonu presťahovali, našiel som ju na trávniku pred domom na druhej strane cesty mŕtvu. Posledným zvieratom, ktoré cesta päť skántrila, bol dcérin milovaný miláčik. Micku sme pochovali na Cyntoryne zvieratiek. Dcéra pre ňu vyrobila kríž. Stálo na ňom: MICKA – POSLUŠNÁ CICKA. (Micka mala ďaleko od poslušnosti, preboha, veď bola mačka.)

Všetko sa zdalo v poriadku až do večera, keď som z garáže začul buchot sprevádzaný plačom a praskavým zvukom, aký vydávajú piráti. Vyšiel som von, aby som zistil, čo sa deje, a našiel dcéru vo svojom žiali nádherne rozhnevanú. Našla niekoľko kusov bublinkového baliaceho materiálu, v akom sa obyčajne posielajú krehké predmety. Skákala po ňom, bublinky praskali a ona kričala: „Bola to moja mačka! Nech si Boh má svoju mačku! Micka bola *moja* mačka!“ Pomyslel som si, že taký hnev je najnormálnejšia prvá reakcia na žiaľ, akým sa môže myslíaca a cítiaca ľudská bytosť prejaviť, a vždy som ju mal rád za jej vzdorovitý výkrik *Nech si Boh má svoju mačku!* Neskutočne krásne, naozaj.

Náš najmladší syn vtedy nemal ani dva roky, práve sa učil chodiť, ale už si cvičil aj bežecké zručnosti. Raz krátko po Mickinej smrti, keď sme sa na vedľajšom dvore zabávali so šarkanom, si naše batola vzalo do hlavy, že sa rozbehne k ceste. Bežal som za ním a nech ma šlak trafi, ak som nezačul jeden z tých ťažkých nákladiakov (v románe *Orinco*). Buď som ho dostihol a stiahol na zem, alebo sa sám potkol, dodnes si nie som istý. Keď ste vystrašení na smrť, pamäť celkom vypne. Viem len jedno, že dodnes sa má dobre a prežíva počiatky svojho chlapčenstva, ale časť vo mne sa doteraz nezotavila z toho príšerného *čo keby*. Predstavme si, že by som ho nebol dobehol. Alebo si predstavme, že by bol spadol uprostred cesty a nie na jej okraji.

Myslím si, že už chápete, prečo knihu, čo vznikla z tejto nepríjemnej udalosti, považujem za znepokojujúcu. Jednoducho som pozbieral jej existujúce prvky a medzi ne hodil to príšerné *čo keby*. Inými slovami, nielenže som premýšľal o nemysliteľnom, ale som to aj napísal.

V orringtonskom dome sa pre mňa nenašiel priestor na písanie, ale v obchode mal Julio jednu voľnú miestnosť a práve v nej som *Cyntoryn zvieratiek* napísal. Pekne deň po dni som sa tešil z práce a uvedomoval si, že rozprávam senzačný príbeh. Keďže zaujal moju pozornosť, určite zaujme aj pozornosť čitateľov, ale keď pracujete každý deň, nevidíte les, rátate len stromy. Po dopísaní som nechal text šesť týždňov odpočívať, lebo tak zvyčajne pracujem, a potom som si ho znovu prečítal. Zistil som, že výsledok je až desivo znepokojujúci. Rukopis som odložil do zásuvky a rozhodol sa, že ho nikdy nevydám. Aspoň nie počas života.

To, že napokon kniha vyšla, bola len otázka čistej zhody okolností. Ukončil som spoluprácu s vydavateľstvom Doubleday, v ňom mi vyšli predchádzajúce knihy, ale dlhoval som im záverečný román, čím by sa naše vzťahy úplne ukončili. V rukách som mal len jeden, doteraz sme o ňom nehovorili:

Cyntoryn zvieratiek. Porozprával som sa o ňom s manželkou, je mojou najlepšou poradkyňou, keď neviem, ako ďalej. Poradila mi, aby som sa nebál a knihu vydal. Považovala ju za dobrú. Za hroznú, ale pridobru, aby sa nečítala.

Môj pôvodný redaktor vo vydavateľstve Doubleday Bill Thompson medzitým prešiel do vydavateľstva Everest. Vlastne Bill prvý navrhol, redakčne upravil a vydal *Svet hororu*. Preto som rukopis poslal Samovi Vaughnovi, v tom čase patrilo k vydavateľským gigantom. Práve on definitívne rozhodol, lebo chcel na knihe pracovať. Sám ju zredigoval, zvláštnu pozornosť venoval záveru a svojím vkladom premenil dobrú knihu na ešte lepšiu. Vždy som mu bol vďačný za jeho inšpirujúce modré pero a nikdy som neľutoval, že som knihu napísal, hoci v mnohých smeroch je pre mňa stále znepokojujúca a problematická.

Zvlášť sa cítim nesvoj z najzávažnejšej vety, vyslovil ju starší sused Louisa Creeda Jud. „Niekedy, Louis,“ vraví Jud, „smrť je lepšia.“ Z celého srdca verím, že nehovorí pravdu, ale v kontexte nočnej mory *Cyntoryna zvieratiek* sa zdá, akoby ju mal. A možno je to dobre. Možno je smrť niekedy lepšia, je posledná lekcija žiaľu, do nej sa dostaneme, keď sa napokon zo skákania po plastových bublinách unavíme a na Boha vykrikneme, aby si zohnal vlastnú mačku (alebo vlastné dieťa) a našu nechal na pokoji. Lekcija nám naznačuje, že nakoniec pokoj v našich ľudských životoch nájdeme vtedy, keď prijmeme vôľu vesmíru. Možno to znie ako otrepaná fráza nového veku, ale alternatívy mi pripomínajú temnotu, priveľmi ošklivú pre také smrteľné stvorenia, ako sme my.

PRVÁ ČASŤ

Cyntoryn zvieratiek

Ježiš im povedal: „Náš priateľ Lazár spí, ale ja idem, aby som ho zo spánku zobudil.“

Učeníci potom pozreli jeden na druhého a niektorí sa usmiali, lebo nevedeli, že Ježiš hovorí obrazne. „Pane, ak spí, je mu dobre.“

Tak Ježiš k nim prehovoril jednoduchšie: „Lazár je mŕtvy, áno... ale aj tak poďme k nemu.“

Evanjelium podľa Jána (parafráza)

PRVÁ KAPITOLA

Louis Creed stratil otca, keď mal tri roky, a starého otca nikdy nepoznal, preto mu ani vo sne nezišlo na um, že otca nájde, keď sa prehupne do stredného veku. Presne to sa však stalo, hoci toho pána volal priateľ, ako sa na dospelého človeka patrí, ak nájde niekoho, kto sa má stať jeho otcom v relatívne staršom veku. S tým pánom sa stretol v ten večer, keď sa so ženou a s dvoma deťmi presťahovali do veľkého bieleho domu s veľkou sedlovou strechou v Ludlowe. Winston Churchill sa presťahoval s nimi. Kocúr patrilo jeho dcére Eileen a skrátene ho volali Church.

Dekanát fakulty postupoval pomaly, lebo pri hľadaní domu v primeranej vzdialenosti od univerzity jeho pracovníkom na hlave vstávali vlasy dupkom. Vo chvíli, keď sa blížili k miestu, kde mal dom stáť (*Všetky milníky v krajine sú správne... ako astrologické znamenia večer pred Caesarovou vraždou*, pomyslel si Louis morbidne), boli všetci unavení a do krajnosti napätí. Gage zatínal zuby a takmer neprestajne vrieskal. Rachel mu spievala, ale ani spev naňho nezaberal. Ponúkla mu prsník, hoci ešte nenastal jeho čas. Gage presne ako ona vedel, kedy má jesť – možno lepšie –, a novým zubom ju okamžite uhryzol. Rachel, ešte vždy nie celkom vyrovnaná so sťahovaním z Chicaga, kde prežila celý svoj život, do Mainu, sa rozplakala. Ihneď sa k nej pridala Eillen, očividne z akejsi mystickej ženskej súdržnosti. V zadnej časti dodávky

Church posledné tri dni – toľko im trvala cesta z Chicaga – neprestajne chodil z miesta na miesto. Jeho kňučanie v prepravke im išlo na nervy, ale keď ho z nej napokon vypustili, jeho chodenie ich znervózňovalo ešte väčšmi.

Ani Louisovi nechýbalo veľa, aby sa rozplakal. Odrazu mu však na um zišla divoká, ale celkom príťažlivá myšlienka: navrhne, aby sa namiesto čakania na ťahovacie auto vrátili do Bangoru a niečo si zajedli. V okamihu, keď jeho traja rukojemníci vystúpia, šliapne na plyn a vyrazí, ani sa neobzrie, prudko pritlačí pedál akcelerátora k podlahe a štvorhrdlový karburátor začne chľastať drahý benzín ako divý. Povezie sa na juh až do Orlanda na Floride, kde si v Disneyho svete pod novým menom zoženie prácu zdravotníka. Ale prv než sa dostane na platenú diaľnicu – veľkú starú deväťdesiatpäťku –, zastane na krajnici a z auta vyhodí skurveného kocúra.

V tej chvíli posledný raz zabočili a pred nimi sa objavil dom, doteraz ho videl iba on. Len čo mal miesto na univerzite isté, zaletel sem lietadlom a prezrel si každú zo siedmich možností, ktoré z fotografií vybrali, a rozhodol sa pre tento: veľký starý novoanglický a koloniálny (nanovo obložený a izolovaný, náklady na kúrenie dosť vysoké, ale z hľadiska spotreby sa dali zniesť), na prízemí tri veľké izby, na poschodí ďalšie štyri, dlhá kôlna, čo sa neskôr dá prestavať na ďalšie izby. Všetko obkolesoval bujný trávnik aj v augustovej horúčave svieži a zelený.

Za domom mali veľký priestor pre deti na hranie a za ním les, ťahal sa takmer donekonečna. Pozemok hraničí so štátnou pôdou, vysvetlil mu realitný agent, no v dohľadnom čase sa na nej nič stavať nebude. V Ludlowe a mestách východne od neho si zvyšky indiánskeho kmeňa Mikmakov robia nárok na takmer tritisícristo hektárov, ide o komplikovanú súdnu žalobu, týka sa federálnej vlády aj štátu a zrejme sa pretiahne až do budúceho storočia.

Rachel náhle prestala plakať. Posediačky sa vystrela. „To je...“

„Áno, to je on,“ prerušil ju Louis. Chytali sa ho obavy – nie, premáhal ho strach. Vlastne sa cítil načisto vydesený. Na tento dom si vzal na dvanásť rokov hypotéku, splatí ju až vtedy, keď Eileen bude mať sedemnášť, neuveriteľný vek.

Preglgol.

„No čo povieš?“

„Podľa mňa je krásny,“ odvetila Rachel. Z hrude a zároveň aj z mysle sa mu odvalilo veľké bremeno. Dobre videl, že nežartuje. Pochopil to z toho, ako sa naň pozerala, keď zabočili na vyasfaltovanú príjazdovú cestu, skrúcala sa až dozadu ku kôlni. Z toho, ako očami behala po prázdnych oknách a v hlave sa už zaoberala tým, aké záclony na ne zavesí, aký voskový papier dá do skriniek a bohvie čím ešte.

„Ocko?“ ozvala sa Eileen zo zadného sedadla. Aj ona prestala plakať. Dokonca ani Gage už nevrieskal. Louis vychutnával ticho.

„Čo, zlatko?“

V spätnom zrkadle videl, že aj ona pod plavými vlasmi hnedými očami skúma dom: trávnik, strechu, veľkú lúku, čo sa ťahala až k lesu.

„Je to náš domov?“

„Bude to náš domov, zlatko,“ odvetil.

„Huráá!“ vykrikla, až mu v ušiach zaľahlo. A Louis, ktorého dcéra vedela niekedy poriadne vytočiť, sa vtedy rozhodol, že už okom nikdy nezavadí o Disneyho svet v Orlande.

Pred kôľňou zaparkoval a vypol motor.

Chvíľu v ňom trochu pukalo, no po Chicagu, po ruchu na Štátnej ulici a po hluku v centre sa im podvečerné ticho javilo priam ohlušujúce. Rušili ho len vtáčiky, čo sladko vyspevovali.

„Domov,“ zopakovala Rachel potichu a ani na chvíľu dom nespustila z očí.

„Domov,“ pridala sa v jej lone spokojne Gage. Louis a Rachel si vymieňali pohľady. V spätnom zrkadle sa Eileen rozšírili oči.

„Urobil si...“

„Urobil.“

„Bolo to...“

Všetci hovorili naraz a zrazu sa spoločne rozosmiali. Gage si ich nevšímal, cmúľal si palec. Už takmer mesiac vrazil „ma“ a robil pokusy s niečím, čo by mohlo znieť ako „occ“. Alebo si to Louis možno len prial.

Ale v tej chvíli buď náhodou, alebo napodobením vyslovil skutočné slovo. *Domov*.

Louis ho zdvihol z manželkinho lona a objal.

Tak prišli do Ludlowa.

DRUHÁ KAPITOLA

Louis Creed si tento okamih v pamäti vždy uchovával ako čarovný, čiastočne možno preto, lebo bol naozaj čarovný, ale skôr preto, lebo zvyšok večera sa zmenil na divočinu. V nasledujúcich troch hodinách nemali na dohľad ani pokoj, ani čaro.

Louis si kľúče od domu vždy starostlivo odkladal (ako pedantný a metodický človek, iný už nebude) do malej hrubej obálky s nápisom *Dom v Ludlowe – kľúče som prijal 29. júna*. Počas cesty v aute ich vložil do odkladacieho priestoru. Tým si bol absolútne istý. Ale v tejto chvíli ich v ňom nenašiel.

Kým ich hľadal a stával sa čoraz podráždenejší (i trochu ustarostený), manželka si syna oprela o bok a nasledovala dcéru k stromu na lúke. Keď už po tretí raz prehľadal priestor pod sedadlami, dcéra zrazu vykrikla a rozplakala sa.

„Louis!“ zvolala Rachel. „Porezala sa!“

Eileen vypadla z pneumatikovej hojdačky a kolenom narazila na kameň. Rana je plytká, ale ziape, akoby práve prišla o nohu, premýšľal Louis (dosť nemilo). Pohľadom prešiel na dom na druhej strane cesty, v obyvačke sa svietilo.

„Už je dobre, Eileen,“ utešoval ju. „Už stačilo. Tamto tí ľudia si pomyslia, že sme tu niekoho zavraždili.“

„Ale bolííí to!“

Louis bojoval s podráždenosťou a mlčky sa vracal k do dávke. Kľúče zmizli, ale v odkladacom priestore zostala lekárnička. Vzal ju a vrátil sa. Len čo ju dcéra zbadala, rozkričala sa ešte hlasnejšie než predtým.

„Nie! Nie tú pálivú vodičku! Bude ma páliť, ocko! Nie...“

„Eileen, je to len merbromín a ten nepáli.“

„Bud' veľké dievča,“ ozvala sa Rachel. „Je to iba...“

„Nie, nie, nie, nie, nie!“

„Ak neprestaneš, začne ťa páliť zadok,“ pohrozil Louis.

„Je unavená, Lou,“ napomenula ho manželka potichu.

„Áno, poznám ten pocit. Vystri jej nohu.“

Rachel odložila syna a dcéru podržala nohu. Louis jej ju napriek čoraz hysterickejšiemu jačaniu natrel merbromínom.

„Ktosi z domu na druhej strane ulice vyšiel na verandu,“ povedala Rachel. Zdvihla syna, práve začínal liezť po tráve.

„Výborne,“ zahundral Louis.

„Lou, je...“

„Unavená, viem.“ Zavrel merbromín a ponuro sa zahľadel na dcéru. „No vidíš. Ani trochu to nebolelo. No tak povedz, či bolelo, Ellie?“

„Bolelo! Naozaj bolelo! Bolííí!“

Ruka ho svrbela, mal chuť jednu jej vylepiť, no namiesto toho jej len pevne zovrel nohu.

„Našiel si kľúče?“ spýtala sa Rachel.

„Ešte nie,“ odvetil Louis, na lekárničke pricapil vrchnák a vstával. „Idem.“

Gage sa rozreval. Nemrňal ani nekričal, ale skutočne zia-pal a metal sa v matkinom náručí.

„Čo je s ním?“ zvolala Rachel a takmer naslepo ho hodila Louisovi. Jedna z výhod, pomyslel si, keď sa žena vydá za lekára. Dieťa môže pokojne hodiť manželovi, ak sa jej zdá, že zomiera. „Louis! Čo je...“

Dieťa sa ho zúfalo držalo okolo krku a šialene vrieskalo. Prevrátil ho a zbadal, ako sa mu na krku vytvára zlovestná biela hrča. Aj na svetříku zazrel čosi chlpaté, čo sa slabo skrúcalo.

Eileen sa pomaly utišovala, ale teraz sa znovu rozkričala: „Včela! Včela! VČELÁÁÁÁ!“ Uskočila dozadu, potkla sa na tom istom vytŕčajúcom kameni, na ktorý predtým spadla, tvrdo dosadla a od bolesti, od prekvapenia a od strachu sa znovu prenikavo rozvrieskala.

Asi zošalíem, pomyslel si užasnuto. *Aké šťastie.*

„Louis, rob niečo! Čo nič nerobíš?“

„Treba vytiahnuť žihadlo,“ zatiahol hlas spoza nich. „Uštipla ho včela. Vytiahnite ho a posypte práškom na pečenie. Hrča splasne.“ Hlas však tak silno zaťahoval s južanským prízvukom, že Louisova unavená a zmätená myseľ na okamih odmietala prekladať jeho nárečie, vlastne nezrozumiteľnú hatlaninu.

Obrátil sa a uvidel možno sedemdesiatročného starca – sviežeho a zdravého sedemdesiatnika –, stál na tráve. Na sebe mal kombinézu a pod ňou modrú plátennú košeľu, na krku mu odhaľovala faldy a vrásky, tvár opálenú a fajčil cigaretu bez filtra. Keď sa Louis naňho pozrel, starec ju medzi palcom a ukazovákam zahasil a odložil do vrečka. Vystrel ruku a šibalsky sa usmial, Louisovi sa jeho úsmev ihneď zapáčil, hoci nepatrilo k tým, čo sa s niekým rýchlo spriatelí.

„Niežeby som vám chcel kafať do remesla, doktorko,“ dodal. Takto sa Louis zoznámil s Judsonom Crandallom, s pánom, ktorý mal byť jeho otec.